

Одеська обласна організація

Інформаційний бюлєтень

№ 5

Лютий 2022 р.

**Як надати відпустку у зв'язку з вагітністю
та пологами на підставі е-лікарняного:
покрокова інструкція**

Як надати відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами на підставі е-лікарняного: покрокова інструкція

Відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами на підставі е-лікарняного оформляйте інакше, ніж на підставі паперового листка непрацездатності.

1. Роздрукуйте е-лікарняний

Непрацездатність у зв'язку з вагітністю та пологами засвідчують е-лікарняним. Те, що лікарняний — електронний, не вплинуло на тривалість відпустки.

Роздруковуйте е-лікарняний на восьмий день від дати відкриття. Е-лікарняний із причиною непрацездатності «Вагітність та пологи» вважають виданим через сім днів з дати, коли відкрили листок непрацездатності (п. 1 розд. III Порядку видачі (формування) листків непрацездатності в Електронному реєстрі листків непрацездатності, затвердженого наказом МОЗ від 17.06.2021 № 1234;

Дата відкриття, вказана в е-лікарняному у зв'язку з вагітністю та пологами, — 10 січня 2022 року. Е-лікарняний уважають виданим через сім днів — 17 січня 2022 року. Роздрукуйте 18 січня 2022 року — на восьмий день.

Вказувати страховий стаж на роздруківці не потрібно. Допомога з вагітності та пологів становить 100% середньої зарплати/доходу й не залежить від страхового стажу (ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV; далі — Закон № 1105).

2. Вкажіть за потреби про обмеження допомоги

Якщо за 12 місяців до дати відкриття е-лікарняного вагітна набула менше шести місяців страхового стажу, комісія із соціального страхування обмежить розмір допомоги з вагітності та пологів. Бухгалтер обчислить допомогу з огляду на нараховану зарплату, але в розрахунку на місяць вона становитиме не вище двократного розміру мінімальної зарплати та не менше за розмір мінімальної зарплати, встановленої у місяці настання страхового випадку (п. 2 ч. 4 ст. 19, п. 2 ст. 26 Закону № 1105).

Жінка завагітніла під час відпустки для догляду за дитиною віком до шести років. За час такої відпустки жінка не набуває страхового стажу. Стаж за останніх 12 місяців відсутній. **Обмежте розмір допомоги.** Напишіть про обмеження на роздруківці е-лікарняного:

За даними Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, Петренко Ольга Петрівна набула менше шести місяців страхового стажу за 12 місяців, що передують страховому випадку.

3. Отримайте заяву, якщо вагітна хоче піти у відпустку пізніше. Вагітна складає заяву на ім'я голови комісії із соцстраху:

У зв'язку з тим, що я працюватиму під час відпустки з вагітності а пологів, прошу призначити допомогу з 01.02.2022.

4. Передайте засвідчену роздруківку е-лікарняного та копію заяви:

- особі, відповідальній за облік робочого часу в підрозділі, де працює вагітна;
- комісії із соцстраху.

Дні до дати початку відпустки, вказаної у заявлі, табельник позначатиме як робочі. Комісія призначить допомогу за фактичну кількість днів відпустки, наприклад, 104 календарних днів.

Чи видавати наказ про відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами, визначте, спираючись на інструкцію з діловодства або усталену практику на вашому підприємстві. Якщо не видаєте наказ — це не порушення. Жінкам надають оплачувану відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами на підставі медичного висновку (ч. 1 ст. 17 Закону України «Про відпустки»). Допомогу з вагітності та пологів призначають на підставі листка непрацездатності, а не наказу (п. 1 ст. 31 Закону № 1105).

5. Табельник позначає відпустку «ВП»

Табелюйте працівницю позначкою «ВП» з дня, вказаного в е-лікарняному як дата його відкриття. Відповідальний за ведення табеля обліку використання робочого часу позначає в табелі всі календарні дні, що припадають на період відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, буквеним кодом «ВП» відповідно до наказу Державної статистичної служби «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 № 489.

УВАГА!

Якщо вагітна принесла паперовий лікарняний — приймайте. Якщо через технічні збої з е-лікарняними працівниці видали паперовий листок непрацездатності, заповніть його за правилами, що діють для паперових лікарняних. На зворотному боці листка непрацездатності вкажіть назву підрозділу, посаду, табельний номер, характер роботи й період непрацездатності. У паперовому листку непрацездатності страховий стаж

зазначайте. Обчисліть його на дату настання страхового випадку — дату видачі лікарняного:

- за періоди до 01.01.2011 — на підставі записів у трудовій книжці;
- за періоди після 01.01.2011 — за даними Реєстру застрахованих осіб.

Підкресліть відповідний рядок, зазначте свою посаду, прізвище та підпис.

6. Комісія із соціального страхування призначає допомогу з вагітності та пологів

Комісія фіксує рішення призначити допомогу в протоколі. Код причини непрацездатності для е-лікарняного у зв'язку з вагітністю та пологами — 2.

У Додатку 2 ми показали, як відобразити в протоколі призначення допомоги для випадків, коли працівниця йде у відпустку:

- на 126 днів з дати відкриття е-лікарняного;
- на 105 днів — пізніше дати відкриття е-лікарняного, з 01.02.2022.

7. Бухгалтерія подає заяву-розрахунок до ФСС

Комісія передає до бухгалтерії примірник протоколу і роздруківку е-лікарняного. Бухгалтер нараховує суми матеріального забезпечення та оформлює заяву-розрахунок. Допомогу з тимчасової непрацездатності, з вагітності та пологів виплачують у найближчий після дня призначення допомоги строк, установлений для виплати зарплати (п. 2 ч. 2 ст. 32 Закону № 1105).

8. Декретні працівницям, які працюють більше, ніж пів року

Коли оплачуєте працівниці лікарняний, який містить причину непрацездатності «вагітність та пологи», пильнуйте, щоб не заплатити їй менше належного. Оплачуєте е-лікарняний у зв'язку з вагітністю та пологами в розмірі, не меншому за розмір допомоги, який обчислили з мінімальної заробітної плати (ч. 2 ст. 26 Закону № 1105). При цьому відсоток страхового стажу до декретних не застосовуйте (ч. 1 ст. 26. Закону № 1105).

Обчислимо декретні працівниці, яка працює більше ніж пів року, на конкретному прикладі.

ПРИКЛАД 1.

Декретні для працівниці, яка працює більше, ніж пів року

Працівниця перебуває у трудових відносинах з установою більше року і весь час працює на мінімальну зарплату. Із 6 грудня 2021 року в неї

розпочався лікарняний у зв'язку з вагітністю та пологами на 126 календарних днів (к. дн.). Розрахунковий період для обчислення такого лікарняного — період з 01.12.2020 по 30.11.2021. За цей період мінімальна заробітна плата становила:

- з 01.12.2020 по 31.12.2020 — 5000 грн на місяць;
- з 01.01.2021 по 30.11.2021 — 6000 грн на місяць.

Так як за вказаний час працівниця не була відсутня на роботі через поважні причини, беремо у розрахунок всі 365 днів розрахункового періоду.

Лікарняні обчислюйте в три етапи.

1. Визначте середньоденний заробіток з фактичної зарплати працівниці:
 $(5000,00 \text{ грн} + 6000,00 \text{ грн} \times 11) \div 365 = 71\ 000,00 \text{ грн} \div 365 = 194,52 \text{ грн.}$

2. Обчисліть середньоденний заробіток на основі мінімальної заробітної плати:

$$6500,00 \text{ грн} \div 30,44 = 213,54 \text{ грн.}$$

3. Порівняйте, який середньоденний заробіток менше:

$$194,52 \text{ грн} < 213,54 \text{ грн.}$$

Оскільки середньоденний заробіток, який обчислили з фактичного заробітку, менший за той, який обчислили з мінімальної зарплати, допомогу обчислюйте на основі мінімальної зарплати. Отже, допомога у зв'язку з вагітністю та пологами становить:

$$213,54 \text{ грн} \times 126 = 26\ 906,04 \text{ грн.}$$

При цьому лікарняний у зв'язку з вагітністю та пологами повністю оплачує ФСС за свій рахунок, тобто у заяві-розрахунку бухгалтер має вказати всю цю суму.

9. Декретні працівниці, яка працює менше, ніж пів року

Е-лікарняні у зв'язку з вагітністю та пологами працівниць, які за останніх 12 місяців мають менше шести місяців страхового стажу, обмежуйте двома мінімальними зарплатами. При цьому до такої категорії можуть потрапити й ті працівниці, які тривалий час перебувають у трудових відносинах з роботодавцем, проте не мають необхідної кількості страхового стажу.

Наразі страховий стаж за відповідний період часу не набувають особи, які перебувають у трудових відносинах, проте не сплачують ЄСВ, зокрема, за період:

- відпустки без збереження зарплати, карантинної відпустки тощо;
- відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею шестирічного віку за медичним висновком.

Розглянемо механізм обчислення на прикладах із практики.

ПРИКЛАД 2.

Декретні працівниці без обмеження мінімальною зарплатою

Працівниця влаштувалася на роботу 06.09.2021 з посадовим окладом 9000 грн. А вже 08.12.2021 пішла у відпустку у зв'язку з вагітністю та пологами на 126 к. дн. Як обчислити е-лікарняний?

Обчислюйте декретні у три етапи.

1. Розрахуйте середньоденний з фактичного заробітку за жовтень та листопад 2021 року (61 к. дн.):

$$9000 \text{ грн} \times 2 \div 61 \text{ к. дн.} = 295,08 \text{ грн.}$$

2. Визначте середньоденний заробіток з мінімальної зарплати та подвійної мінімальної зарплати:

$$6500 \text{ грн} \div 30,44 \text{ к. дн.} = 213,54 \text{ грн,}$$

$$6500 \text{ грн} \times 2 \div 30,44 \text{ к. дн.} = 427,07 \text{ грн.}$$

3. Порівняйте всі три величини:

$$213,54 \text{ грн} < 295,08 \text{ грн} < 427,07 \text{ грн.}$$

Оскільки середньоденний із фактичної зарплати менший за середньоденний із подвійної мінімальної зарплати та більший за середньоденний із мінімальної зарплати, обмеження та донарахування застосовувати не потрібно. Тож розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами з першого дня за рахунок ФСС становить 37 180,08 грн ($295,08 \text{ грн} \times 126 \text{ к. дн.}$).

ПРИКЛАД 3.

Декретні працівниці, які обмежили подвійною мінімальною зарплатою

Жінка влаштувалась на роботу 02.08.2021 і за кожен повний місяць роботи отримувала заробітну плату в розмірі 15 000 грн. 09.12.2021 працівниці сформували е-лікарняний по вагітності та пологах на 126 к. дн. При цьому за останній рік вона не мала шести місяців страхового стажу. Як оплатити е-лікарняний?

Обчислюйте е-лікарняний у три етапи.

1. Розрахуйте середньоденний з фактичного заробітку за вересень — листопад 2021 року (91 к. дн.):

$$15\,000 \text{ грн} \times 3 \div 91 \text{ к. дн.} = 494,51 \text{ грн.}$$

2. Визначте середньоденний з мінімальної зарплати, подвійної мінімальної зарплати:

$$6500 \text{ грн} \div 30,44 \text{ к. дн.} = 213,54 \text{ грн,}$$

$$6500 \text{ грн} \times 2 \div 30,44 \text{ к. дн.} = 427,07 \text{ грн.}$$

3. Порівняйте ці величини:

$$213,54 \text{ грн} < 427,07 \text{ грн} < 494,51 \text{ грн.}$$

Оскільки середньоденний із фактичної зарплати працівниці більший за середньоденний із подвійної мінімальної зарплати, слід обмежити допомогу середньоденним заробітком з подвійної мінімальної зарплати. Отже, розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами з першого дня за рахунок ФСС становить 53 810,82 грн ($427,07 \text{ грн} \times 126 \text{ к. дн.}$).

В доданому файлі надаються зразки протоколу засідання комісії із соціального страхування та розрахунки відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами.

Підготувала:

*завідувач відділу соціально-економічного
захисту працівників*

Подгорець В.В.

тел. 0676544235